

Szerkesztési iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:

Egész évre — — — — 24 kor.
Félévre — — — — 12 .
Negyedévre — — — — 6 .
Egy hóra — — — — 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Mezjelenik

vasár- és ünneppapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1905.

XXXIV. évfolyam. 213. szám.

Kedd, szeptember 19.

Becsületes megegyezés.

Nagybecskerek, szeptember 19.

Esztelen rohanásában anyagi és erkölcsi szertezüllése felé csak az fordíthatja vissza az országot, ha a király és a nemzet között szinte megegyezés jön létre. A király erre ismételtén mutat hajlandóságot. Eibocsátotta a Fejérváry-kormányt, amint előtte elbocsátotta a Tisza-kormányt, hogy teret nyisson a parlamenti többség kormányának. A távozó miniszterelnök lemondását a képviselőház a hozzá fűzött jelentéssel be, hogy a korona még mindig táplálja azt az óhajt, hogy általa elfogadható program alapján a szövetségelt és így többséggé képződött pártok soraiból kormány alakuljon. Az országgyűlés újabb elnapolását is kifejezetten azért rendelte el a korona, hogy időt adjon a koalíciónak olyan kormányprogram megállapítására, amely végre elvezethet a békés megegyezésre. A nemzet ebből világosan kimagyarázhatja azt, hogy a király változatlan szeretettel iránta, őszintén akarja a békés kibontakozást a válságot okozó bonyodalmakból és pedig szigorúan az alkotmányosság keretében. Kötelessége a többségnek, hogy méltányolja a korona jóindulatú előzékenységet és keresse a lehetőséget az igazságos kompromisszumra, amely nem lehet lealázó a nemzetre és nem szabad, hogy lealázó lehessen a koronára. A korona fénye és tekintélye nagyon becses nemzeti kincs, a melyből csak egy szemernyit is elveszteni a legkönnyelműbb tékozlás. A többségre ezt a kötelességet már magábanvéve az a másik kötelessége is róvja, amely a parlamentarizmusból kifolyólag ráhárítja a kormányzás átvételét.

A koalíciónak a képviselőház feliratá-

ban kifejtett kívánalmaival szemben minden téren előzékenységet nyilvánított a király, csak egyedül a magyar vezényszó kérdésében ragaszkodik álláspontjához. Hogy ettől eltérjen, arra nincs kilátás, bármilyen hosszúra nyúlsák is még ki a válságot. A parlamenti többségnek nem áll módjában, hogy a királyt a magyar vezényszó megadására kényszerítse, mert a király álláspontja nem jogtalan. A felségjogot megadta neki az alkotmány és azt a felfogás-különbséget, amely annak gyakorlására nézve a király és a koalíció közt felmerült, csakis békés úton lehet tisztázni.

De viszont a királynak sincs módjában, hogy a parlamenti többséget kormányváltási kötelességének teljesítésére kényszerítse. A kényszer tehát ebben a küzdelemben korona és többség közt nem alkalmazható fegyver. Nem használ, csak a belátás, a méltányosság.

A koalíciónak kell belátónak, méltányosnak lennie. Tekintetbe kell vennie, hogy a kormánykinevezés a király elváratlan joga. A király pedig nem nevezhet ki olyan kormányt, amelynek programját nem fogadhatja el. Be kell látnia, hogy a mai állapot további türesemilyen kiszámíthatatlan kárral jár az országra és viszont mennyi jót volna képes tenni a többség az ország érdekében, ha átvenné a kormányzást. Milyen tág tere nyílnék a kormányon, hogy érvényesítse erejét nemzeti, gazdasági, közmívelődési és társadalmi üdvös alkotásokban. A királyi együttműködve mindent el lehet idővel érni, a király nélkül semmit.

Nem a király okozta a mai helyzetet. Mint alkotmányos uralkodása alatt mindig, úgy a válságos viszonyok között is megmaradt az alkotmányosság keretében. Nem sértette a parlament jogait, nem vett el a

nemzettől semmit, ami a fennálló törvények szerint az övé. A koalíció idézte elő a konfliktust vehemens követeléseivel, a melyekhez nyakasan kötötte magát. A koalíció indította meg a közjogi harcot, ő kezdte meg a támadó ostromot. Elfecsérelt sok időt, temérdek nemzeti erőt, nagyértékű közjavakat, belevitte az országot a legválságosabb anyagi körülményekbe, nem kimélte a parlamentarizmust, a törvényt, az alkotmányt és nyolc hónapi ostrom után sem tudott egy tapodtat se előbbre jutni. Az okosság parancsolja ilyenkor, hogy a támadó hagyjon fel az ostrommal és ne vesztessen el több erőt remény nélkül a győzelemre, pusztán csak pour l'honneur du drapeau.

Most itt az ideje, hogy a bölcs mérseklet irányozza a koalíciót további elhatározásaiban, mert ha az újra megnyit alkalmat se ragadja meg a békés, becsületes megegyezés létrehozására, az országot sújtó következményekért csak egyedül a koalíciót lehet felelőssé tenni.

Városi közgyűlés.

— Saját tudósítónktól. —

Nagybecskerek, szeptember 19.

Nagybecskerek városi képviselőtestülete a nyári szünet után tegnap délután tartotta első rendes havi közgyűlését, a melyen a képviselőtestületi tagok elég szép számmal jelentek meg.

A közgyűlésről következő tudósításunk számol be:

Elnök: dr. Perisics Zoltán polgármester.
Jegyző: Strosz Béla főjegyző.

Jelen voltak: Annau János, Annau Ádám, Balácsi József, Beck Gyula, Benkovics Miklós, Bogcha Márton, Dékány József, Dévits Sándor, Grünbaum Arnold, Guttman Mór, Gyárfás Ödön, Gligorjevits János, Györgyevics Milos dr., Haidgger Ödön, Hüler László, Hubert Zsigmond dr.,

A „TORONTÁL” tárcája.

Eisenstädter-Berger Julia.

Az idő pedig mulik, egyre mulik s a Duna hatalmas hullamai épolj egykedvűen hömpölyögnek tovább, akár a mi kis Bégánk sárga vize, — mit bánja az idő soha meg nem álló kereke s mit bánják az érzéketlen hullámok, hogy épen azok hagyják el ezt a szegény darab földet, kik annyi jó tulajdonságuknál fogva előnyesen különböztek azoktól a többi emberektől, kik velünk együtt örökötek az élet taposó malmában.

De mi többiek, kik jól tudjuk, hogy milyen kevesen vannak, kik az életet magasabb szempontból fogják fel, mi könyezve állunk meg azok ravatalánál, kik becsületes, tiszteletet gerjesztő életükkel derekasan rászolgáltak emberitársaik szeretetére és becsülésére. S az az uri nő, kinek neve e sorok felett áll, azon kevesek közé tartozik, akik megérdemlik, hogy a családjuk tagjain kívül azok is ejszenek könyvet, kik életében ismerték s ép azért, mert ismerték, megtanulták szeretni és becsülni.

Azok részére, fájdalom, nem tegnap halt

meg Eisenstädter Julia urnő. Vagy három esztendővel ezelőtt érte őt és szerető övét az a csapás, hogy a derek asszonyt súlyos betegség döntötte ágyba, mely megfosztotta attól, hogy szabadon mozogjon, sőt még attól is, hogy egy kedves szót szóljon környezetéhez. Igaz szomorúság töltötte el akkor mindazok szívét, kik közelebb álltak a közbecsülésnek örvendő urinőhöz. Vele együtt éreztük, hogy mit ér neki az olyan élet, melynek az ő szerető szive, az ő pihenést nem ismerő tettereje nem tud tartalmat adni.

Családjá, szerető férje és gyermekei elkövetek mindent, hogy borzasztó állapotát elviselhetőbb tegyék: ám a természet nem tesz csodát, hanem elpusztítja teljesen amit egyszer kikezdett.

Két évvel ezelőtt a szomszéd Russandaban keresett enyhülést. Ott láttam utójára, mikor a családommal végig sétáltam a parkon. Ott ült a verandán, férjével és ápolónőjével. Meg nem állhattam, hogy oda ne siessek az általam is nagyra becsült urnőhöz, hogy tehetségemhez képest megvigasztaljam néhány szóval. A finom lelkületű asszony a lehetőségig igyekezett borzasztó állapotát elpalástolni, de előttünk nem lehetett két-

séges, hogy itt a természet borzasztó rombolást vitt véghez, melyet nemsokára a teljes megsemmisülés fog követni.

Két évig viselte még a borzasztó betegség keresztjét, míg a halál tegnap megváltotta szenvedéseitől, s kik életében közelebb állunk hozzá, kétszeres fájdalommal álljuk körül ravatalát . . .

Nem közönséges asszony volt az, kit ma kísérek utolsó útjára. Egy érző szív szünt meg dobogni, melynek szeretete elég nagy volt ahhoz, hogy az egész szenvedő emberiséget magába foglalja.

Nem tartozom azok közé, kik mindennemű jótékonyági egyletekért rajongnak. Nem egy ilyen egyletet dirigál a hiúság, a szeszély vagy ennél is kicsinyesebb emberi gyengék, ámbátor hangsúlyozni kívánom, hogy a nők e téren sokkal, de sokkal többet cselekszenek, mint az erős nem. Eisenstädter Julia pedig a kiválók között is kivált. Még a régebbi időkben, mikor kegyes sorsa a fényűzést is megengedte, nem egyszer ült a leányával kocsiba és sorra járta azokat a szegény családokat, melyeket figyelmébe ajánlottak. S egy-egy ilyen jótékony körutja után könyes

UJDONSÁGOK

női felöltőkben stb. megérkeztek.

Kovács Gedeon Nagybecskerek.

Telefon 141.

Jovanovics Bozsa, Kardos Samu dr., Klein Bernát, Kühn János, Keresztes Aladár, Klein Mór dr., Krumenacker Ferenc, Mayer Rezső, Marcoin Jenő, Marinkov Pál, Mayer Henrik, Milya Miklós, Nasztics Pál, Odal Antal, Pollák Győző dr., Popovits Bogdán, Sándor Mór dr., Stojkovits György, Stefanovits Sándor, Szabó János, Szávits Sándor, Temmer Sándor, Terzin Vitályos, Turinszky Péter, Turinszky Vitályos, Turinszky Tódor, Várady Imre dr., Végh Károly, Weiterschan Mihály, Wégling István, Zavisits János képviselőtestületi tagok, továbbá Panics Dániel, Halmos József városi tanácsnokok, Jacoby Gábor városi mérnök, Huszár Mátyas városi főszámvivő, Fild Róbert városi főpénztáros, Mattanovits György és Giffinger Zeigmond városi jegyzők, Binder Ferenc közgyám, dr. Végh Lajos városi ügyész.

Elparentálások.

Napirend előtt az elnöklő polgármester jelenti, hogy a képviselőtestület két érdemes tagja: Napholtz Ágoston és Löwy Ignác meghalt. Miután szép szavakban elparentálja a két halottat, indítványára a közgyűlés elhatározza, hogy részvétét jegyzőkönyvbe iktatja s ezt az elhunytak családjával közli.

Interpellációk.

Keresztes Aladárnak a főgimnázium két tanára ellen van panasz s ezek ügyében interpellálja a polgármestert.

A polgármester szerint a panasz elbírálására nem a képviselőtestület, hanem a főgimnázium tanügyi felettes hatósága illetékes.

A közgyűlés túlnyomó többsége a polgármester álláspontját fogadja el.

Gligorovics János az iránt interpellál, hogy van-e tudomása a polgármesternek arról, hogy az építési bizottság egyes esetekben nem az építési szabályrendeletnek megfelelően jár el.

A polgármester kijelenti, hogy Gligorovics-csal a konkrét esetekről jegyzőkönyvet fog felvenni s ennek alapján vizsgálatot fog tartani.

A közgyűlés egyhangúlag tudomásul veszi a polgármester választát.

Az előfogatóság.

A m. kir. belügyminiszterium III. foku határozata az előfogatóság bevezetéséről tárgyalja. — Itt hosszabb vita indul meg.

Gligorovics János kezdi a vitát, aki nem akar belenyugodni a miniszter döntésébe, mert szerinte a miniszter csak feloldhatta volna a határozatot s nem dönthet a város autonóm jogkörébe tartozó ügyben. Indítványozza, hogy a város forduljon orvoslásért a közig. bírósághoz.

Odal Antal azt indítványozza, hogy a közgyűlés, ezáltal nem tehetvén mást, vegye tudomásul a miniszter döntését, de felrattalag hívja föl figyelmét az okok részletes kifejtésével az ez esetben történt sérelmes döntésre.

Benkovic Miklós szerint a törvénytelen alapon álló kormány (nagy derültég) ezen rendeletét nem volna szabad végrehajtani.

Miután a polgármester kéri a képviselőtestületi tagokat, hogy ne politizáljanak, a meg-ejtett névszerinti szavazás eredménye szerint az

szemekkel mondta el nekem, mennyi nyomor, mennyi inséget tapasztalt, melyen segíteni emberbaráti kötelesség. Gondoskodott is róla, hogy az izr. nőegylet, melynek elnöknője volt, segítsen rajtuk, de a legtöbb s a leggyorsabb adományok — bis dat qui cito dat — az ő zsebéből kerültek ki, de mindig úgy, hogy a nagy közönség ne tudjon róla.

Sok hasábot lehetne írni arról a társadalmi tevékenységről, amelyet a most elhunyt urnó kifejtett. Ez a tevékenység legnagyobb részben az ő saját házában érvényesült. Senkin se esék sértés, mikor e szót leírjuk, de én ma nem ismerem egy olyan vendégszerető házat, mint Eisenstädter Ignácéké volt e rika asszony fiatal éveiben. A szerdai napokon szokta volt összegyűjteni a vendégeit. Sem felekezeti, sem társadalmi célzatosság nem vezette vendégei meghívásában. Aki rokonszenvezett a szives házigazdákkal, aki szerette a jókedvű társaságot, az mindig szives fogadtatásra talált Eisenstädterék vendégszerető portáján. Jobb konyhában, tüzesebb vörös borban, zamatosabb ürmösben (a világi szőlőjükből került ki) ritkán volt részünk, mint ebben a szives házában. Am nem ezek tették becsessé az összejöveteleket. De igenis feledhetlenné teszi az a szellemi élet, mely e ház falai között lejátszódott. Kersch Ferenc, Lisztnek e kiváló tanítványa itt gyönyörködtette a vendégsereget remek játékaival, nem egyszer e háziasszonyjal egyetemben, ki maga is kitűnően zongorázott. Strakosch Sándorral, az európai hírű recitátorral kétszer is találkoztam az Eisenstädter-házban, ki-

állandó választmány tudomásul vételt javasló indítványát fogadták el.

Egyéb ügyek.

A magyar kir. földművelésügyi miniszterium leirata a városi vízvezeték terveinek elkészítése tárgyában. — Utasítják a tanácsot a kellő lépések megvételére.

A kir. pénzügyigazgató átirata, amelylyel a borítal és huszfogyasztási adók bérletét az 1906. és 1907. évre felmondja. — Szintén utasítják a tanácsot a kellő intézkedésekre.

A kir. tanfelügyelőség átirata az alsó foku iparos és kereskedő tanonciskolai tanítók tiszteletdíjának felemelése tárgyában. — Mayor Rezső felszólalása után a 600 kor. tiszteletdíjat kifizetik.

A kir. tanfelügyelő átirata 3 állami óvónő utáni nyugdíjjárulék fizetése tárgyában. — A város a nyugdíjjárulék fizetését nem vállalja magára.

A városi tanács előterjeszti az alsó foku ipar- és kereskedő tanonciskolák 1905/6. évi költségvetését. — Tudomásul vették.

A polgármester előterjesztése gazdasági munkásközvetítő kirendelése tárgyában.

A polgármester jelentése az állami ménék beszerzése tárgyában.

Ugyanannak jelentése Harsányi Ferenc nyugdíjaztatása tárgyában.

Ugyanannak jelentése a Julius, augusztus havi pénztárvizsgálat tárgyában.

Ugyanannak javaslata a Gasemann-féle ház eladása tárgyában. — A fenti pontokat szintén mind tudomásul vették.

Ugyanannak javaslata a főgimnáziumi tanárok esedékes ötéves korpótelek tárgyában. — A korpóteleket a javaslat értelmében megállapítják.

A szőnyeggyár segélye.

Ugyanannak javaslata a szőnyeggyár évi segélye tárgyában. — Itt ismét élénk vita indul meg. Többen ugyanis az állandó választmány javaslata, mely a segély megadását ajánlja, csak azzal a megszorítással akarják elfogadni, ha Dugyerszky előbb kimutatja, hogy hány munkással dolgoztat.

Oldal Antal indítványt is tett ez irányban s azt javasolja, hogy a segélyt csak akkor tárgyalja a közgyűlés, ha Dugyerszky kimutatja, hogy milyen szabásu a gyár ipari üzeme s hány munkással dolgoztat.

Többség pro és kontra felelősködés után a közgyűlés 26 szóval 20 elejében az állandó választmány javaslatait fogadja el s a segélyt megadják.

Többi ügyek.

Ugyanannak jelentése az 1905/6. évre szükségplendő pirszen szállítás tárgyában. — Steininger Géza rá bizzák a szállítást.

Ugyanannak jelentése az 1905/6. évre szükségplendő tüzfűtő szállítás tárgyában. — Kurländer Imrere bizzák a szükséges 100 öl tüzfű szállítást.

A városi tanács javaslata özv. Gyurász Julianna városi születésű nyugdíjaztatása tárgyában. — Nyugdíjazták.

Ugyanannak javaslata a megüresült születésű

vel feledhetetlen estét töltöttem. Kokits Jánosé, ez a nagy intelligenciájú énekes, Eisenstädterek szalonjában nem egyszer ragadta el hallgatóságunkat énekével, melynek minden hangja Marchesi iskolájára vall. (Mellesleg megjegyezve, csak sajnálhatjuk, hogy ma már alig-alig énekel.) S milyen szívesen gondolok vissza Grünbaum Arnold pompás zongorajátékára, Jokly Mundi pajkos kuplójára, a fiatal hölgyek rendezte műkedvelői előadásokra, melyekkel oly igen nagy örömet szereztek a háziasszonyok születésnapja alkalmából s az évente ismétlődő Purim-estélyekre, amikor kora hajnalig cigányszó mellett mulattat a vendégsereg . . .

De hova nem kerültem. Talán nem is illik vig muzsikaszóra gondolni, mikor egy kedves halottáról emlékezünk meg. De azok a vig órák, miket az ő házában töltöttünk, úgy hozzá tartoznak Eisenstädter Julia jellemrajzához, hogy tökéletlen volna, ha erről a becses tulajdonságáról, vendégszeretéről, az irodalom, tánc és zene szeretetéről megfeledkeztünk volna.

Most már megszűnt dobogni az ő nemes magyar szíve. Mert nem utolsósorban említendő, hogy a szíve is, a nyelve is magyar volt, amit nem minden becskeréki asszonyról lehetne állítani. Igaz részvételt állunk ravatalánál, sokan, igen sokan, mindazok, kiknek alkalmuk volt e nemesen érző asszonyt közelebbről megismerhetni. Ezek pedig nem fogják elfelejteni Eisenstädter Juliát.

Áldás legyen emléken!

B. L.

állás végleges beszüntetése tárgyában. — Az állást megszüntetik.

Ugyanannak jelentése Anagnosti Sándor illetősége tárgyában. — Az illetőséget megtagadják.

A városi árvaszék határozata Nikolics Miklós és Natália elleni végrehajtási ügyben. — A tartozást leírják.

A városi villammű előterjesztése transzformatorok stb. beszerzése tárgyában. — A szükséges két transzformatort és 80 árammérőt beszerzik.

Horváth János kérvénye a várossal kötött szerződés tárgyában. — Horváth János építőmester kérését, hogy az építőmunkások bérenek emelkedése folytán az egységárat megfelelően emeljék föl, teljesítik.

Turicski Ráda és társai kérvénye a Kistudny-utcaiban levő áteresztő kiépítése tárgyában. — Az áteresztőt nem építik ki.

Rendőrkapitány bemutatja a folyó évi II. negyedik eseményi jelentést. — Tudomásul veszik.

Messinger Karolin kérvénye tüzifa és vilanysogely tárgyában. — 20 öl tüzifa segélyt adnak.

Treisz Géza városi irnok szabadság iránti kérvénye. — A kért szabadságot megadják.

A közgyűlés ezzel a polgármester szokásos berekesztő formulája után véget ért.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggel 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déli 1/2 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délelőtt gőzfürdő. A fürdő egész nap nyitva marad.

Október 9. Közig. biz. ülés.

„ 12. Torontálvármegye őszi közgyűlése.

— **Személyi hír.** Dr. Vinczeshy Ernő megyei főjegyző tegnap visszaérkezett szabadságáról és átvette hivatalának vezetését.

— **Új anyakönyvvezető.** A m. kir. belügyminiszter Torontálvármegyében a csókai anyakönyvi kerületbe Dudvarszky Szilárd segédjegyzőt, az istvánföldi pedig Hendl Miklós közönségi irnokot anyakönyvvezető-helyettesekké nevezte ki és őket a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

— **Az esküdtek lajstroma.** A vármegye törvényhatósági bizottsága legutóbbi ülésén az esküdtekből a törvényhatósági bizottság által az esküdtek lajstromát összeálló bizottságba a következő bizalmi férfiakat választotta be:

I. A nagybecskerek-i törvényszékhez: 1. Buday Dzsó (Becső). 2. Dr. Brájer Lajos (Nagybecskerek). 3. Odal Antal (Nagybecskerek). 4. Fendler Károly (Módos). 5. Franz J. L. (Nagybecskerek). 6. Dr. Gyertyánffy László (Gyér). 7. Jenovay Imre (Szarbittó). 8. Jagodics Bogumil (H-Bóka). 9. Dr. Klein Mór (Nagybecskerek). 10. Dr. Kiss János (Nagybecskerek). 11. Krsztics János (Módos). 12. Haidgger Ödön (Nagybecskerek).

II. A nagykikindai kir. törvényszékhez: 1. Babics József (Zsombolya). 2. Bayer Alajos (Nagykikinda). 3. Bogdán Márk (Nagykikinda). 4. Draxer Lipót (Nagykikinda). 5. Ifj. Bayer Alajos (Bocsár). 6. Vishovics György (Nagykikinda). 7. Wadler Nandor (Csene). 8. Heim Kristóf (Mokri). 9. Hepp Mátyas (Zsombolya). 10. Jurkovits Otmár (Nagyszentmiklós). 11. Kasztory János (Nagykikinda). 12. Pavicsék József (Nagykikinda).

III. A pancsovai kir. törvényszékhez: 1. Ambrózy Sándor (Tor.-Vásárhely). 2. Jahrausz András (Franzfeld). 3. Bohus Károly (Franzfeld). 4. Korsós Elemér (Alibunár). 5. Bilatz József (Rudolfsgnád). 6. Mesterovits István (Antalfalva).

— **Új honvédek.** Ujbessenyő községben vasnap leplezték le ünnepelesen a szabadságharcban ott elesett honvédek emlékére létesített emlékoszlopot. Ennek az emlék-állításnak a kezdeményezője Steiner Ferenc orsz. képviselő, aki szintén részt vett az ünnepelezen. Temesvárról kimentek a leplezéshez a 48-as honvédegylet tagjai is Leyritz elnök és Kovács titkár vezetése alatt. Az öreg honvédek az ujbessenyői polgárok vendégei voltak.

— **Kir. közjegyzőség Buziásfürdőn.** A hivatalos lap legutóbbi száma közli az igazságügyminiszter rendeletét, mely szerint a temesvári kir. törvényszék kerületébe tartozó buziásfürdői kir. járásbírósg területére, Buziásfürdő székhellyel, külön kir. közjegyzőséget rendszeresít. E rendszeresítés folytán a temesvári kir. közjegyzőség területköre a temesvári, temesrékási és pancsovai kir. járásbírósgok területére szorítkozik. A miniszter rendelete folyó évi december hó 1-én lép hatályba; e napig a buziásfürdői kir. járásbírósg közjegyzői megbízásait a temesvári

kir. közjegyzőnek adja ki. A buziásfürdői kir. közjegyzőség a temesvári kir. közjegyzői kamarához fog tartozni.

— **Orvosválasztás.** Dolován a legutóbbi községi orvosi választás alkalmával dr. Ürmösy Boldizsár Kálmán, sejtényi (Gsanádmegye) községi orvost választották meg. A választást Tasnady Endre tb. főszolgabíró vezette.

— **Eisenstädterné halálához.** Eisenstädter Ignác né halála alkalmából az izr. nőegylet is adott ki külön gyászjelentést, mely a következő:

A nagybecskereki izraelita nőegylet mely gyászszal tudatja, hogy Eisenstädter Berger Julia urnó, az egyetnek változatlan buzgósága elnöke és díszelőke, folyó hó 17-én este 7 $\frac{1}{2}$ órakor öröklétre szenderült. A boldogit soha ki nem fáradt az árvák, özvegyek, szegények és ügyefogyottak gyámolításában. A megdicsőült hült tetemei 1905. évi szeptember hó 19-én délután 3 $\frac{1}{2}$ órakor fognak a nagybecskereki izraelita sírkertben örök nyugalomra tetetni. Áldás emlékére!

— **A zsembalyai sztrájkhoz.** Levelezőnk jelenti: Miután a sztrájkolók az 1884: XVII. t.c. 164. §. és az 1876: XII. t.c. 10. §. szerint minősülő kihágásokat követtek el, a főszolgabíró a sztrájkját feloszlatta. Különösen azért, mert a sztrájkján tartózkodók meg nem engedett úton igyekeztek minél több hívet szerezni maguknak és figyelembe véve azt, hogy működésükben meg volt a közrend megzavarásának veszélye, a mozgalmukból származható veszély megelőzése és a veszélyeztetett közrend és biztonság érdekében oszlatták fel a sztrájkját. A feloszlátás rendezésének nélkül folyt le. Itt említjük meg, hogy a kalapgyár és a gőzmalom munkásai nem sztrájkolnak. A többiek folytatják a sztrájkot.

— **Koszorúmegváltás.** Néhai Eisenstädter Ignác né elhalálása alkalmával, az izr. nőegylet részére a következő adományokat vették: Hirschler Katalin (Budapest) 30 kor., Freudenberg Rafael és neje (Budapest) 20 korona, mely összegeket rendeltetési helyükre juttattuk.

— **Életmentés.** Nagyszentmiklóson, mint onnan írják, a minap éjjel a Brendl-féle ház égése alkalmával Kracker Ferenc és Fodor Ferenc saját életük kockázatásával megmentették a ház lakóit, kik mely alomba voltak merülve, amíg a fejük felett a ház tetője legjobban égett. A két bátor ember az ablakon át hatolt a szobába és a megrémült családot a szó teljes értelmében kihordták a szobából és biztonságba helyezték, azután hozzáálltak a vagyon megmentéséhez, ami sikerült is. A derék életmentőket lelkes óvációban részesítették.

— **Szerencsétlenség egy fűrészgárban.** Sulyos szerencsétlenségről értesít bennünket törökbecsei levelezőnk. Palásti György 15 éves suhanc, mint munkás volt alkalmazva a Mlkó-cég törökbecsei fűrészgárjában, ahol neki a keretes-fűrész volt felügyelőre bízva. Mult pénteken a déli munkaszünet alatt, míg a gép állott, a keretes-fűrész vizsgálta s véletlenül ugyanekkor Kulcsár György, a fűrészmalom gépésze próbaképpen a gépet megindította, hogy meggyőződjék arról, hogy a transzmisszió szíjja helyén van-e. Kulcsár a gép megindítását megelőzőleg elfelejtette a gőzszippel jelet adni s így a sammit sem sejtő, a keretes-fűrész vizsgáló Palásti fejét a gép által mozgásba hozott keretesfűrész úgy ütötte meg, hogy Palásti nyomban vértől elborítottan eszméletlenül terült el. A rögtön odahívott dr. Behányi Jenő községi orvos mindent megtett, hogy életre ébressze a szerencsétlent, de fáradozása hiába volt, mert Palásti két napi szenvedés után elhalt. A község az ügyet a nagybecskereki kir. ügyészségnek jelentette be s dr. Boros Dezső kir. ügyész indítványára a törökbecsei kir. járásbíró szigorú vizsgálatot indított az ügyben, hogy megállapítsa, mennyiben felelős a gépész ezen halálesetért.

— **Sztrájkmozgalom Nagyikindán.** A nagyikindai villamos-telep építkezési vállalkozója Zaboreczky Ferenc és az építkezés munkásai között felmerült differenciák folytán már hetek óta húzódo sztrájkgy nyert tegnapi délután békés elintézését. A munkások ugyanis eredetileg óránkénti 38, majd 44 filléres bérért voltak szerződve, azon kikötéssel, hogy amennyiben az épület homlokzata ornamentikával készülne, az órabér 54 fillérré lesz emelendő. Minthogy azonban csak sima építkezés folyt és a vállalkozó csak 44 fillért volt hajlandó fizetni, a munkások sztrájkot kezdtek, mire a vállalkozó kiadta munkakönyveiket s a sztrájkoló munkásokat elbocsájtottnak tekintette. Ennek a vizsálynak vetett most véget Vlachovits János rendőral-kapitány, aki kellő tapintattal egységességet hozott

létre munkások és munkaadó között, olyformán, hogy az eredeti szerződés megújított s így a munkások hétfőn ismét munkába állottak.

— **A falurossza vége.** Pancsován Raczkov Kója, híres verekedő legény, amolyan falurossza volt, aki mindenki beletűtött. A minap egy kocsmában ivott s itt megint összevesszett Bugarin Lyubával és társával. Ezúttal azonban megjárta, mert Bugarinék Raczkovot annyira elverték, hogy az a sérülések következtében meghalt.

— **Talált holttest.** Bóka község határában a mult napokban egy 50—55 év körüli férfi holttestet találtak. A megjelent orvosi vizsgálat a halál okául szívzshűdést konstatált.

TÁVIRATOK

A helyzet.

F-járvány a királynál.

Budapest, szept. 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből jelentik: Fejérváry Géza báró miniszterelnök, a ki tegnap délnél érkezett Bécsbe, délután két órakor a Hofburgba ment, a hol ő felsége külön kihallgatáson fogadta. A miniszterelnök fél négy órakor érkezett vissza a Bankgasse-i magyar palotába.

A hadügyminiszter kihallgatása.

Budapest, szept. 19. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Bécsből jelentik, a király Pitreich lovag közös hadügyminisztert háromnegyed ór. hosszúig tartó külön kihallgatáson fogadta.

A kibontakozás körül.

Budapest, szept. 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Félhivatalosan is konstatálják, hogy Fejérváry bárónak tegnapi audienciája azokkal a további lépésekkel kapcsolatos, amelyekre a korona a válság megoldása céljából a legközelebbi jövőben készül. Ezekről a lépésekről természetesen e pillanatban még autentikus tudomása senkinek sem lehet. Az kétségtelen, hogy a szerdai nap a továbbiakra nézve rövid szünetet jelent, mert a király ma este az új gasteini vasutvonal megnyitásához utazik s szerdán késő este érkezik vissza a császárvárosba. Ilyenképpen tehát az esetben, ha a koalíció vezetőinek újabb meghallgatása, avagy egyéb politikai kihallgatás várható, — amiről ezidő szerint még nincs pozitív hír — ugye kihallgatásokra a meghívó csak szerdát követő napokra szólhat.

Erzsébet királyné szobra.

Budapest, szept. 19. (A „Torontál” ered. táv.) Mint Franzensbadból jelentik, Ferenc Ferdinánd főherceg a franzensbadi Erzsébet-szobor leleplezési ünnep alkalmából a következő beszédet mondotta:

— Legfelsőbb parancsnak megfelelően, örömmel jöttem ebbe a városba, a mely a visszaemlékezésnek oly elő emlékévé fejlődött, a mely ezt a helyet az uralkodóházzal összekapcsolja. Hagyományai hoz hiven, újabb emlékekhez jut a város ezzel a magasztos ünneppel, a melynek ma színhelye. E márványszobor, mely itt emelkedik, a jelennek és a jövő nemzedékeknek szeretetet és kegyeletet hirdet, mely itt a városban és az ország minden vidékén a nemes királynő, a szeretett uralkodó hű élettársának emlékét övezi. De a szobor arról is örök tanúságot fog szolgáltatni, hogy ez áldott ország lakóit áthatja az a lojalitás, a mely az ősi uralkodóházzal szemben táplált benső, az idők folyamával dacoló érzelmeinek biztos záloga.

A cári pár Finnországban.

Budapest, szept. 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Szent-Pétervárról táviratozzák, a cár nejevel és családjával ma a finnországi Viborgba érkezett.

A kolera.

Budapest, szept. 19. (A „Torontál” ered. táv.) Berlinből táviratozzák: Tegnapi

négy újabb koleragyanus megbetegedés történt. A betegeket a moabiti kórházba vitték. Az a hír, hogy a berlini helyőrségben is megbetegedések történtek, nem felel meg a valóságnak. Kelet-Poroszországban a járvány csökkenőben van.

Az orosz forrongás.

Budapest, szept. 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Tifliszi jelentések szerint Bakuban az összes üzletek zárva vannak. Az élelmiszer ára óriási mértékben felfűzött és így alig is kapható. A lakosság éheznek. Kenyér nincs. Teljes anarchia uralkodik.

Budapest, szept. 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Varsóból jelentik, a rendőrség behatolt az imaházakba s ott 20 kompromittált előkelő zsidót letartóztatott.

Budapest, szept. 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bakuból sürgönyzik, oda újabb csapatokat menesztettek, de ezek sem tudják a rendet helyreállítani. A petroleumforrások még folyton égnek.

Tűz a templomban.

Budapest, szept. 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsújhelyből táviratozzák: A Guttenstein melletti Waldpark-templomban tegnap mise közben tűz támadt. A lángok a tetőig csaptak fel. A közönség rémülten telongott ki a templomból, de kár senkiben sem esett.

Határidő-üzlet.

Budapest, szept. 19. (A nagybecskereki Hódv-társulat táv.) A mai özsédén az árak részben estek, részben emelkedtek. Déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre)	16.02—
Buza (áprilisra)	16.72—
Tengeri (májusra)	13.38—
Zab (októberre)	12.42—
Rizs (októberre)	12.88—

Szerkesztői üzenetek.

„Polgártárs.” Köszönjük az érdeklődést, a cikk holnap jön.

D. B. Tegnapi megjelent, legyen máskor is szerencsénk.

„Egy előfizető.” Ez egyben nem történt még döntés. Valószínűleg március 15-én.

Nem közölhetők: „A szerető boszúja.” „Ősi hervadás.” „Miért is kellett elmennem.”

Torontálvármegye nagyszentmiklósi járás főszolgabírójától.
3740. kig. szám 1905. 807—1.1

Pályázati hirdetmény.

A nagyszentmiklósi járáshoz tartozó Nagysz községében lemondás folytán megüresedett 600 korona évi fizetéssel egybekötött írnok-végrehajtói állásra pályázatot hirdetnek.

Felhívom mindazokat, kik kérdéses állást elnyerni kívánják, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket hivatalomhoz szeptember hó 30-ig küldjék be.

Nagyszentmiklós, 1905. szept. 13.

Hadfy,
főszolgabíró.

Helybeli nagyipari vállalat keres azonnali belépésre egy irodai teendőkből jártas hivatalnokot, esetleg gyakoronokot. Kereskedelmi erettségű bizonyítvánnyal bíró egyén előnyben részesül. Magyar, német nyelvű kimerítő írásbeli ajánlat e lap kiadóhivatalához intézendő.

